

De teelt van eiwithoudende gewassen

ACHTERGROND VLAAMSE EIWITSTRATEGIE EN TEELTADVIES

Al jaar en dag wordt gepraat over het telen van meer eiwithoudende gewassen in Vlaanderen. In de praktijk blijft dit nog een beperkt gegeven. In 2022 werd in Vlaanderen ongeveer 5.000 ha eiwithoudende gewassen verbouwd voor humane voeding (2.000 ha droog geoogste peulvruchten, zoals veldbonen en droge erwten) en 24.800 ha voor diervoeder (luzerne, grasklaver en andere mengteelten).

De eiwithoudende gewassen kunnen we opdelen in 2 groepen:

1. De klassiekers zoals klaver, grasklaver, luzerne, erwten, gras/luzerne, waarvan we weten hoe ze geteeld moeten worden.
2. De nieuwe eiwithoudende gewassen zoals veldbonen, kikkererwten, quinoa, lupinen, soja enz... Deze teelten kennen we veel minder en vragen dan ook meer uitleg qua teelt.

In deze brochure gaan we dieper in op beide groepen eiwithoudende gewassen.

De Europese Green Deal en de Farm to Fork strategie

De Europese Green Deal is het **vlaggenschip** van het Europees klimaat- en milieubeleid van de toekomst. De definitie van de Green Deal maakt het nog duidelijker: "De Green Deal is een pakket beleidsinitiatieven dat de EU moet helpen met de groene transitie, waarbij het einddoel **klimaatneutraliteit** in 2050 is. De Green Deal ondersteunt de omvorming van de EU tot een eerlijke en welvarende samenleving met een moderne en concurrerende economie."

Een belangrijk onderdeel van de Green Deal is de Farm to Fork strategie, een plan om de productie en consumptie van voedsel binnen de Europese Unie duurzamer, gezonder en milieuvriendelijker te maken.

Nieuwe uitdagingen

Eiwitten maken een belangrijk onderdeel uit van de menselijke voeding. Ze dragen bijvoorbeeld bij tot de groei en het onderhoud en het herstel van **lichaamsweefsels** (zoals botten, spieren en huid). We halen ze uit dierlijke bronnen (vlees, vis en melk), maar ook uit plantaardige producten (graanproducten, peulvruchten en noten).

De huidige eiwitconsumptie staat onder druk. Het consumeren van minder dierlijke eiwitproducten en meer plantaardige wordt beschouwd als een belangrijke manier om de **ecologische duurzaamheid** van het voedselsysteem te verbeteren.

Lokale teelt van eiwitgewassen

Europa, en dus ook Vlaanderen, importeert voor de veehouderij heel wat eiwithoudende gewassen vanuit **overzeese gebieden**. Indien we de toekomst van onze landbouw willen verzekeren, is het belangrijk om minder afhankelijk te worden van deze import en dus zelf in te staan voor de **productie van eigen eiwitgewassen**. Niet enkel voor veevoerders, maar ook voor eiwitgewassen onmiddellijk bestemd voor menselijke consumptie.

De Vlaamse eiwitstrategie

De Vlaamse eiwitstrategie is een plan van de Vlaamse Overheid om de eiwittransitie te **bevorderen** en te **versnellen**. Het doel van deze strategie is om de productie en consumptie van plantaardige eiwitten te **verhogen** en zo de afhankelijkheid van dierlijke eiwitten te verminderen. Om dit doel te bereiken, zet de Vlaamse Overheid in op verschillende maatregelen. Zo wordt onder andere ingezet op het stimuleren van de teelt van plantaardige eiwitgewassen.

De Vlaamse eiwitstrategie is een belangrijk initiatief om de transitie naar een duurzamer en gezonder voedselsysteem te bevorderen. Het verminderen van de **afhankelijkheid** van dierlijke eiwitten kan bijdragen aan het verminderen van de impact van de voedselproductie op het milieu en aan het verbeteren van de gezondheid van de burgers.

Integreren van eiwitgewassen in de rotatieteelt

Eiwithoudende gewassen zijn een uitstekende aanvulling voor landbouwers in de **rotatieteelt** omdat ze de bodems verbeteren, mogelijkheden bieden voor carbon farming en minder of helemaal geen (afhankelijk van gewas) stikstofbemesting nodig hebben.

Subsidies Ecoregelingen en Agroklimaatmilieumaatregelen

Het nieuwe **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid** (GLB) 2023-2027 voorziet in een aantal maatregelen en subsidies om tot het telen van meer eiwithoudende gewassen te komen. Meer specifiek hebben we het dan in Vlaanderen over de **ecoregelingen** (eenjarig) en **agromilieumaatregelen** (meerjarig).

Dit behelst een 20-tal maatregelen waarvan een drietal heel gericht georiënteerd zijn op het stimuleren van het verbouwen van eiwithoudende gewassen. U vindt de officiële documenten van de overheid in bijlage.

• VRUCHTAFWISSELING MET VLINDERBLOEMIGEN

Deze maatregel **stimuleert** landbouwers om het principe van teeltrotatie ook toe te passen in een gangbare bedrijfsvoering. In de teeltrotatie moeten in een periode van 5 opeenvolgende jaren, 3 teelten uit **verschillende** vruchtafwisselingsgroepen geteeld worden, waarbij minstens éénmaal een **vlinderbloemige** als hoofdteelt gekozen wordt.

- Actieve landbouwer
- Eenjarige ecoregeling, jaarlijks aan te vragen
- Voor percelen bouwland
- Gebruiker moet minstens 2 van de 4 voorgaande jaren ook gebruiker zijn van het perceel
- Minimum 0,50 ha op bedrijfsniveau
- Subsidiebedrag 108 euro/ha

• TEELT VAN MEERJARIGE MILIEU-, BIODIVERSITEITSVRIENDELIJKE EN/OF KLIMAATBESTENDIGE TEELTEN (MEERJARIGE ECOTEELTEN)

Via deze maatregel wordt de inzaai van teelten met een positief effect op milieu, klimaat of biodiversiteit gestimuleerd. Verschillende milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige, meerjarige gewassen (meerjarige ecoteelten), kunnen hiertoe bijdragen.

Ecoteelten dragen bij tot een **betere bodemkwaliteit**, klimaatmigratie, **klimaatadaptatie** (vb. droogteresistentie, wateroverlast), biodiversiteit, het verminderen van de eiwitafhankelijkheid, de bio-economie en circulaire landbouw. Het **potentieel** van deze gewassen is echter nog **onderbenut**.

Bij deze maatregel wordt gekozen voor een meerjarige eiwitteelt of voor een meerjarige teelt die een positief effect heeft op het milieu.

- Actieve landbouwer
- Meerjarige agromilieumaatregel, jaarlijks betaling aan te vragen
- Verbintenis per perceel
- Voor percelen bouwland met akkerbouwteelten
- Subsidiebedrag van 230 euro/ha tot 600 euro/ha

• INZAAI VAN EENJARIGE MILIEU-, BIODIVERSITEITSVRIENDELIJKE EN/OF KLIMAATBESTENDIGE TEELTEN (ECOTEELTEN)

Via deze maatregel wordt de inzaai van teelten met een positief effect op milieu, klimaat of biodiversiteit gestimuleerd.

Een eerste groep omvat een aantal **1-jarige eiwitteelten** in het kader van lokale eiwitvoorziening. Dit zijn vooral vlinderbloemigen, maar ook mengteelten van vlinderbloemigen en granen.

Een tweede groep bestaat uit een aantal **diepwortelende maaigewassen** die van nature een positief effect hebben op de bodemkwaliteit.

Een derde groep zijn **faunavriendelijke teelten**, eventueel in beheergebieden voor akkervogelsoorten. Daarop aansluitend volgt een laatste groep met faunavriendelijke nateelten.

- Actieve landbouwer
- Eenjarige ecoregel, jaarlijks aan te vragen
- Voor percelen van minimum 0,30 ha
- Subsidiebedrag afhankelijk van de teelt van 60 euro/ha tot 1.500 euro/ha

Bronnen:

Tekst: ILVO, Limagrain, Arvesta, Inagro, Departement Landbouw & Visserij
Beelden: ILVO, Limagrain en www.istockphoto.com